

D. A. Cramer-Schaap

Het ezeltje Ibrahim

*naar aanleiding van een relief in de kathedraal te Autun,
voorstellende Jozef met de ezel (zandsteen).*

„Hoe is het mogelijk,” dacht Ebal, „dat ik een week geleden nog op geen stukken na wist wat hier allemaal gebeuren zou?”

Hij lag languit in het gras en zag het opnieuw voor zich.

Het begon met dat rare bevel van keizer Augustus. Die had bekend laten maken, dat iedereen in het bevolkingsregister moest worden ingeschreven. En dat was dan nog tot daaraan toe, maar daarvoor moest je gaan naar de plaats waar je familie oorspronkelijk vandaan kwam. Wat een volksverhuizing was dát geworden!

Vader had het nog nooit zo druk gehad. De herberg was avond aan avond boordevol geweest met mensen, die naar Bethlehem waren gekomen en 's avonds niet meer terug konden.

Nu, hij had het ook kunnen merken, want natuurlijk had hij moeten helpen. Elke avond laat naar bed! Hij kon nóg zijn ogen haast niet openhouden!

En wat je allemaal niet beleefde! Weer zag hij die twee arme stakkers voor zich, die in het holst van de nacht om onderdak gesmeekt hadden. Vader had hen eerst doorgestuurd: „Alles vol!”, maar toen hij gezien had dat die vrouw een kindje verwachtte, had hij hen op het laatste ogenblik toch nog maar teruggedroepen: „Als je er genoeg mee neemt, moet je maar bij de os en de ezel in de stal slapen,” had hij gezegd. En laat me nu toch dat kind juist die nacht geboren worden!

En ja, dat was nog pas het begin geweest! Zelf had hij, jammer genoeg, niets gezien en niets gehoord. Maar zijn vriend Gersom was het hem al vroeg komen vertellen. Die jongen was herder, net als zijn vader en sliep nacht aan nacht in het veld onder de blote hemel. „Wil je wel geloven, Ebal,” had hij gezegd, „dat ik opeens

engelen uit de hemel zag neerdalen? Echt hoor, geen droom! Eén kwam er zelfs vlak bij me staan en zei tegen me dat we allemaal blij moesten zijn, omdat de Verlosser - je weet wel, waar de mensen nu al eeuwen op wachten - in Bethlehem geboren was. De engel zei zelfs waar we Hem konden vinden: het was een kind in doeken gewonden; en toen we op zoek gingen, waar kwamen we toen terecht? Bij jullie in de stal! Echt waar, daar lag het, net zoals ze gezegd hadden: 'in doeken gewonden en liggende in een kribbe.' "

Eerst had hij, Ebal, het niet eens willen geloven. Gersom had vast gedroomd. Maar toen was moeder met hetzelfde verhaal gekomen - en moeder jokte niet!

„Stel je toch eens voor: de Heiland geboren in onze stal!" had zij gezegd.

Toen was hij toch weer gaan twijfelen . . . zo iets kón toch immers niet! „Allemaal onzin," had hij gemompeld. Maar toen was ze echt boos geworden.

„Onzin?" had zij gezegd. „Drie koningen die het kind kwamen begroeten heb ik zelf binnengelaten toen de herders weggingen. En hoe hadden die het kind gevonden? Een ster had hun de weg gewezen. Die is boven ons huis blijven staan; ik heb het met eigen ogen gezien! Noem je dat onzin?"

Toen was hij met moeder meegegaan. En ja hoor, het was wáár. Hij had ook de ster gezien!

Daar hoorde hij vader roepen: „Ebal!" en toen nog eens dringend: „Ebal!"

„Ja, ik kom al!" galmde hij terug en meteen was hij al op de been. Er waren natuurlijk gasten gekomen! Maar toen hij binnenkwam - niets van gasten! Vader en moeder zaten aan de tafel. Ze keken verdrietig. Wat zou er aan de hand zijn?

„Wat is er?" vroeg hij geschrokken.

„Slechte berichten!" begon vader. „Moeder en ik vonden het maar beter het je te vertellen, temeer omdat jij ook mee moet helpen."

„Het gaat over je ezeltje Ibrahim!" vulde moeder snel aan.

„Over Ibrahim?" vroeg Ebal verbaasd. Hij begreep er niets van.

„Nu, luister dan maar," zuchtte vader. „Ik kom net uit het dorp terug en daar heb ik gehoord dat koning Herodes er de lucht van heeft gekregen wat er hier allemaal is gebeurd. Vooral het bezoek van de drie koningen heeft hem de schrik op het lijf gejaagd. 'In Bethlehem een kind geboren, dat voorbestemd is een groot koning te worden . . .'. Daar moet hij natuurlijk niets van hebben; de grootste koning, nu en voor altijd, dat is hij toch immers zelf! En hij alleen! En nu heeft hij overal laten bekendmaken, dat alle pasgeboren jongetjes gedood moeten worden! Stel je toch eens voor . . . geen één mag ontsnappen."

Vader zweeg en Ebal keek hem ontsteld aan. „Dus het kindje beneden . . .", begon hij.

„Ssst!" Vader legde zijn vinger op de lippen. „Laat niemand je horen. Je begrijpt dat dit kindje met zijn ouders zo vlug mogelijk hier vandaan moet, vóór het te laat is!"

„Liefst vanavond nog," zei moeder.

„Maar wat heeft Ibrahim daarmee te maken? Ik hoorde vader toch zeggen . . ."

Maar vader legde zijn hand op Ebals arm. „Nu moet je goed opletten," zei hij. „Wij moeten snel handelen, anders kunnen wij het net zo goed laten. Die mensen moeten met het kind, zo vlug en zo ver mogelijk hiervandaan. Hoe komen ze hier weg? Te voet is uitgesloten: veel te langzaam en veel te gevaarlijk. Ik geloof dat er maar één is die ze snel en behouden naar Egypte brengen kan, waar ze veilig zijn - en dat is onze oude Ibrahim. Ik heb toch altijd gezegd, dat hij een ezel met verstand is? Hij begrijpt wat je tegen hem zegt. Dit zal hij ook begrijpen. Ik ga hem nu vertellen

wat er van hem verwacht wordt en mijn kop eraf als het niet in orde komt!”

Ebal zat te springen op zijn stoel: „Hè toe, vader, mag ik ook mee?”

„Om het hem te vertellen?”

„Nee, op de vlucht!”

„Geen sprake van. Twee mensen en een kind, dat is al meer dan genoeg voor een ezel, die hen over de grens moet brengen. Zodra het donker is gaan Jozef en Maria naar het bosje bij de bron en wachten daar tot jij met het kind komt. Ik heb gehoord dat de soldaten pas morgen worden ingezet. Dan moeten ze weg zijn. En laten we hopen dat ze tijdig de karavaan bereiken waarvan we weten dat hij naar Egypte onderweg is.”

Ebal zuchtte. Een ogenblik had hij zichzelf al op weg gezien naar het vreemde land. Wat een avontuur zou dat geweest zijn!

„Ik had op Ibrahim willen passen...”, zei hij kleintjes. Maar vader lachte hem hartelijk uit.

„Die past heus wel op zichzelf!” zei hij. „Het kind aan de ouders brengen is trouwens ook niet zonder gevaar! Ik zou het niemand anders durven opdragen dan jou. Heb ik dat tegen je gezegd, moeder - of niet soms?”

Moeder knikte instemmend en dat troostte Ebal weer een beetje. Ze hadden vertrouwen in hem en daar kwam het toch maar op aan.

„Ik zal maken dat ze het krijgen,“ zei hij. „Daar kunt u op rekenen!“

Dat was dus afgesproken.

En alles kwam in orde. Of er geen vuiltje aan de lucht was, reed Ebal met het kindje naar het olijvenbosje bij de bron, en zónder ezel en kindje kwam hij terug.

„Gelukt!“ zei hij.

Ja, dít was nu wel in orde, maar zo eenvoudig was het toch nog niet! Ibrahim was wel een pracht van een pakezel, maar als rijdier gebruikt te worden, neen, dat had hij nu bepaald niet dikwijls bij de hand gehad. Aan teugels was hij niet gewend, en toen Jozef ze hem aandeed, beviel hem dat maar matig. Bij het minste en geringste rukje bokte hij en sloeg achteruit. Maar toen hij merkte dat ze daardoor niet opschoten - iets wat zijn instinct hem zei dat hóógnodig was - ging het beter. Het smalle pad, dat hem snel bergopwaarts voerde, verloor hij geen ogenblik uit het oog. Ook de met fris water gevulde leren zak en de tas met proviand torste hij gewillig.

Jozef en Maria spraken maar weinig met elkaar. Daarvoor waren zij te bezorgd en te angstig.

Maria keek almaar gespannen naar het kindje op haar schoot en vroeg zich in stilte af, wat er toch van dit kindeke worden zou, dat in zijn korte bestaan al door drie koningen gehuldigd en door één koning met de dood bedreigd was. Het kindje zelf was rustig en keek haar met grote, ernstige ogen aan.

Toen de avond begon te vallen, werd Maria erg onrustig. De herbergier had hen gewaarschuwd, dat zij nog diezelfde dag langs een dorp zouden komen, waar een grenspost was, die tot taak had alle voorbijgangers te ondervragen.

Toen het pad begon te dalen, nam zij inderdaad in de schemering de omtrekken van huizen waar. Zij waarschuwde Jozef en zij kwamen tot het besluit maar rustig door te rijden.

Al spoedig werden zij door een grenswachter aangehouden. Maria trok de mantel, waaronder zij het kind verborgen hield, dicht om zich heen, lachte de grenswachter vriendelijk toe en Jozef stond hem zonder angst te woord. De grenswachter, die dacht dat hij een koopman was, op terugweg naar huis, liet hen gewoon doorlopen. Jozef en Maria besloten die nacht in de open lucht te kamperen en de volgende dag te proberen zich bij de karavaan aan te sluiten. Er waren verse sporen te zien, terwijl de wind de scherpe reuk van kamelen en bedoeïenen met zich mee voerde. Alles wees er op, dat zij nu in de buurt van de karavaan moesten zijn.

Ibrahim was kennelijk moe, en dit was te begrijpen. Hij was onrustig en sloeg voortdurend met zijn staart om de muskieten te verjagen. Hij droomde die nacht van zijn oude stal, waar Ebal hem altijd vers hooi, fris water en volop haver gaf. Ook miste hij de vertrouwde, rustige aanwezigheid van de os. Toen Jozef Ibrahim in de vroege morgen wilde opladen, weigerde hij een stap te doen. Pas toen de vrouw haar hand op zijn kop legde en hij het kind zag, werd hij rustig.

In de loop van de middag haalde de kleine stoet de karavaan in, die een korte rustpoos hield. Maria voelde zich niet op haar gemak; zij kon de gedachte maar niet van zich afzetten dat de mensen haar met vijandige blikken opnamen. Omdat zij geen kans zag het kind langer te verbergen, gingen de nieuwsgierige vrouwen allerlei vragen stellen. En Maria voelde wel dat de vrouwen door haar ontwijkende antwoorden achterdocht kregen.

Zij was opgelucht toen de vrouwen haar eindelijk met rust lieten, hoewel hun gezichten niet veel goeds voorspelden.

Ook Jozef had de indruk dat zij in dit gezelschap eigenlijk niet thuis hoorden. Daarom besloten zij in de nacht de karavaan in stilte te verlaten, om alleen verder te trekken.

Bijna was door dit besluit alles mis gegaan. In zijn haast om weg te komen liet Jozef Ibrahim de verkeerde weg inslaan. Toen hij zijn vergissing bemerkte, was het al te laat. Ze waren verdwaald, en - wat misschien nog het ergst was - de waterzak was leeg. Het werd hun duidelijk, dat zij in de woestijn terecht waren gekomen. Het

smalle rotspad dat de karavanen gebruikten en waarop zij vertrouwd hadden, waren zij kwijt. Ibrahim zwoegde nu door het mulle zand. Toen na het opkomen van de zon de kou plaats maakte voor verzengende zonnehitte, begon het kind zachtjes te huilen: het had dorst! Maria wist niet anders te doen dan de vochtige stof van de waterzak tegen zijn lipjes te drukken; zelf had zij niets meer om het kind te drinken te geven. Het kindje hield toen op met huilen, maar verder bleef alles hetzelfde.

Zo tobden zij voort, tot Jozef, toen de duisternis inviel, een juichkreet liet horen: hij had hun eigen voetsporen, die bijna waren verwaaid, in het zand teruggevonden. Zij hadden in een kring rondgelopen. Toch durfden zij hun tocht niet nu al te vervolgen; zij zouden tot de volgende dag moeten wachten, en dan vóór alles op zoek gaan naar water. Jozef zette met behulp van een paar meegebrachte stokken en wat doeken van het kind een soort tentje op om moeder en kind tegen de kou van de nacht te beschutten. De kleine familie, waartoe nu ook Ibrahim behoorde, lag dicht tegen elkaar aangedrukt te slapen. Maria hield het kind in haar armen.

De ezel sliep de hele nacht. En toen hij wakker werd voelde hij zich moedig en uitgerust. Hij kwam overeind, scharmaaide met zijn poten door het zand en maakte met zijn tong zijn zwarte lippen vochtig. Almaar keek hij naar het kind, dat bijna onhoorbaar ademde.

Plotseling werd Ibrahim bang. Hij wist welk gevaar hen bedreigde. Voor de soldaten van koning Herodes hoefden zij geen angst meer te hebben. Maar waren zij aan dit gevaar ontkomen alleen om aan een ander ten offer te vallen? Moesten zij vlak bij de grens van dorst omkomen?

Toen de eerste zonnestralen de zandvlakte verlichtten, probeerden zij op te staan. Maria voelde zich zo zwak, dat zij alleen met hulp van haar man in het zadel kon komen. En intussen draafde Ibrahim nog altijd voort. „Hij zoekt water,” zei Jozef, die de teugels slap liet hangen, en de ezel de berghelling af volgde. Hij liet zijn ogen over de woestijn dwalen, die tot de horizon reikte.

Ibrahim stak zijn neus in de wind. Toen ging er een schok door hem heen. En hij liep met zó'n vaart de helling af, dat Maria zich aan het zadel moest vastklampen om er niet af te vallen. Daarna sloeg hij een zijpad in en bleef tenslotte staan. Om hem heen zoemde het van de insecten; er moest water in de buurt zijn.

De ezel hijgde; hij had het gevoel of zijn last nooit zo zwaar was geweest. Jozef begreep dat zij hem moesten helpen. Hij nam het kind van zijn vrouw over en volgde de ezel te voet, steunend op zijn stok. Ook hij zag er oud en moe uit.

Het was toch al tegen de middag voor zij een karavanserai bereikten; dat is een soort van herberg voor karavanen. Daar konden zij drinkwater krijgen. Ook kokosnoten uit een oase.

Nauwelijks waren zij aan een tafel gaan zitten, of zij hoorden het geluid van hoefslagen die dichterbij kwamen. Paarden kwamen in galop aanrennen, ruiters sprongen van hun rijdieren. Kamelen knielden met hun last, wapens kletterden. Het waren soldaten van Herodes die de grens moesten bewaken.

„Kijk, kijk!” riep een kameeldrijver. „Daar is hij! Ik herken hem aan zijn linkeroor, dat is ingescheurd. Hij hoort bij de man en de vrouw met het kleine kind, die zich bij onze karavaan wilden aansluiten.”

Jozef en Maria zagen met één oogopslag dat er geen achterdeur was waardoor zij zouden kunnen ontvluchten. Als de soldaten binnenkwamen, moesten zij dadelijk het kind zien. Wat moesten, wat konden zij beginnen?

Ibrahim balkte luid en versperde de deur, zodat de soldaten niet binnen konden komen. Hij schopte zo, dat de soldaten achteruit deinsden, en draafde toen de woestijn in.

„Vlug, vlug, hem achterna! Hij zal ons zeker bij de vluchtelingen brengen! Dat kind moet dood, deze keer ontsnapt hij ons niet.”

Zij sprongen meteen weer te paard en achtervolgden Ibrahim. Niemand dacht meer aan de man de vrouw, en het kleine kind.

Tegen de avond begaven dezen zich met het kind naar een bosje, om zich voor de soldaten te verbergen.

Moe en uit hun humeur keerden die tenslotte terug en Ibrahim brachten zij mee. Die bloedde uit vele wonden.

„Dat ellendige beest heeft ons op een dwaalspoor gebracht, maar wij hebben het hem betaald gezet!” riep een van de soldaten. „Hij haalt de nacht niet!”

Toen niemand meer op hem lette, sleepte Ibrahim zich naar de karavanserai en verstopte zich in een donker hoekje, waar niemand op hem lette.

Het ene uur na het andere verstreek, zonder dat het tot hem doordrong.

Toen het helemaal donker geworden was, voelde hij een hand, die zacht over zijn wonden streek: het was de hand van Maria.

„Ga mee, Ibrahim,” zei ze. „We zijn vlak bij de grens! Jij, en niemand anders dan jij, zult ons naar Egypte brengen.”

Met elkaar beklommen zij de laatste berghelling. Jozef steunde op zijn stok. Hij leidde Ibrahim bij de teugels, maar hij liet die weer los hangen. Maria hield het kind in haar mantel verborgen. En zo gingen zij samen de grens over.

Op een boerderij vonden zij voor Ibrahim een stal, die veel leek op die in Bethlehem. De ezel balkte vrolijk; het stro rook als het stro dat Ebal hem altijd bracht. Rustig viel hij in slaap en toen Jozef de volgende morgen kwam kijken, vond hij hem dood in het stro.

„Hij heeft ons naar Egypte gebracht,” zei Maria. „Hij was trouw; hij is voor het kind gestorven!”

Zij begroeven Ibrahim op het erf van de Egyptische boer.

„Een wonder, dat de ezel die reis nog heeft kunnen maken!” zei deze. „Hij was al zo oud! Hij had niet lang meer te leven!”